

A Kúria a dr. Bodnár Zoltán ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Pardavi László ügyvéd által képviselt alperes ellen munkaviszony jogellenes megszüntetésének megállapítása és jogkövetkezményei iránt a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnál 1.M.386/2010. szám alatt megindított és másodfokon a Székesfehérvári Törvényszék 3.Mf.21.904/2013/4. számú részítéletével jogerősen elbírált perében az említett másodfokú határozat ellen az alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Kúria a Székesfehérvári Törvényszék 3.Mf.21.904/2013/4. számú részítéletének felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részét nem érinti, egyebekben hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek - tizenöt napon belül - 25.000 (huszonötezer) forint és 6.750 (hatezer-hétszázötven) forint áfa felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 208.200 (kettőszáznyolcezer-kettőszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s

A felperes 2009. január 19-étől állt az alperes alkalmazásában közgazdászként projektvezető munkakörben. A munkaszerződés havi bruttó 80.000 forintos személyi alapbért rögzített, a felperes azonban az ügyvezetővel kötött megállapodás alapján ténylegesen havi nettó 140.000 forint járandóságra tarthatott igényt. A munkaszerződés szerinti béren felüli összegek fizetése úgynevezett „beszámlázással” történt. A felperessel kapcsolatban álló könyvelő cég irodai szolgáltatás címén számlázott az alperes társaságnak, a felperessel pedig úgy kötött részmunkaidős munkaszerződést a cég, hogy amögött tényleges munkavégzés nem állt a felperes részéről.

A felperes a projektvezetői munkájához a munkába lépését követően saját gépkocsiját vette igénybe, majd 2009. márciusától az alperes biztosította az autót. A költségek fedezeteként havi 10.000 forintot számolt el. A munkavállaló emellett céges mobiltelefont is kapott.

A felperes munkafeladata volt 2009-ben, hogy diákmunkaerőt biztosítson a T.G. Zrt. két sz. üzlete, valamint a C.H.Kft. számára. A szerződéses partnerek több műszakos munkarendben dolgoztak, amennyiben az alperes által biztosított diákmunkásokkal, alkalmi munkavállalókkal kapcsolatban rendkívüli munkaszervezési intézkedés vált szükségessé, akkor közvetlenül a felperest keresték.

A felperes reggel rugalmas munkakezdéssel állt munkába, irodai koordinációs feladatai mellett a szerződéses partnereket a helyszínen kereste fel. Rendszeresen intézkedett a beosztott, de műszakkezdéskor meg nem jelenő munkatársak pótlása érdekében, amennyiben a diákmunkás tevékenységével kapcsolatban kifogás merült

fel, ugyancsak maga intézte el. A felperes számos esetben rendkívüli munkaidőben végezte a feladatait, és jellemzően a műszakváltások idején kellett „készenlétben állnia”. Az alperesnél pontos munkaidő nyilvántartást nem vezettek, a felperes rendkívüli munkavégzései, illetve azok időpontja és időtartama nem volt rögzített.

2009. december végén az alperes ügyvezetője munkaszerződés-módosítás tervezetet készített. A felek között fennálló kommunikációs problémák, konfliktusok tették ezt szükségessé.

A felek által 2009. december 29-én aláírt munkaszerződés-módosítás szerint a felperes határozatlan idejű heti 40 órás munkaviszonya 2010. augusztus 31. napjáig szólóan határozott idejűre módosult, a munkavállaló a továbbiakban részmunkaidőben, napi 4 órában tartozott teljesíteni a munkaköri kötelezettségeit. A felperes kötetlen munkaidő-beosztással látta el a tevékenységét, személyi alapbére pedig 50.000 forintra módosult. A felek által ugyancsak december 29-ei keltezéssel aláírt ún. külön megállapodás alapján a felperes személyi alapbérén felül bruttó 50.000 forint további kifizetésre is számíthatott versenytilalmi kötelezettség vállalására tekintettel. Ugyanezen a napon egy harmadik megállapodást is kötöttek, amely szerint az ügyvezető kötelezettséget vállalt arra, hogy a felperes havi bérét rendszeresen nettó 100.000 forintra kiegészíti.

A felperesnek a munkáltatói elvárás szerint 2010. januárjától legfőképpen a C.H. Kft. munkaerő igényével kapcsolatos szervezési feladatokat kellett végeznie. E területen a felnőtt munkaerő szervezése volt a feladata. A munkáltató az általa szűkebben meghatározott feladatkörre tekintettel a felperes számára biztosított havi 10.000 forintos költségtérítést 2010. január 1-jétől megvonta.

Az alperes 2010. május 7-én kelt nyilatkozatával a felperes munkaviszonyát az 1992. évi XXII. törvény (régi Mt.) 88. §-ának (2) bekezdése alapján 2010. május 10-ével megszüntette. A munkavállalója felé azonban a 2010. május-augusztus hónapokra csak havi 50.000 forint bruttó személyi alapbér alapulvételével számolt el, továbbá 2010. évi szabadság megváltása címén részesítette őt bruttó 21.429 forint kifizetésben.

A felperes a munkaviszonya megszüntetésének jogszerűségét kifogásolva élt keresettel. Álláspontja szerint a 2009. december 29-ei szerződésmódosítás az Mt. 8. § (1) bekezdése, és a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján semmis, jogszabályba ütközik. E szerződésmódosítás nem a valós munkajogi helyzetet rögzítette, nem a felek akaratát tükrözte, színlelt tartalma azt semmissé teszi. A munkaszerződés a munkáltatói szándéknak megfelelő módosítása a jogszabály megkerülését célozta, az adó- és társadalombiztosítási jogszabályokkal nem állt összhangban. A munkajogviszony határozott idejűvé alakítása egyben a jóerkölcshöz is ütközik, amögött azon munkáltatói szándék húzódott, hogy a munkavállaló jogviszonyát a későbbiekben könnyebben lehessen felmondani. Mivel a munkaviszonya

változatlanul határozatlan idejűnek tekintendő, annak 2010. májusi az Mt. 88. § (2) bekezdése rendelkezéseire alapított megszüntetése jogellenesnek minősül.

A felperes visszahelyezést nem igényelt, ugyanakkor arra hivatkozott, hogy a bruttó járandóságait 2010. évben nem számfejtette megfelelően a munkáltató, az elszámolást ugyanis bruttó havi 163.000 forintos keresettel kellett volna teljesítenie. Hivatkozott arra, hogy rendszeresen kellett túlmunkát is végeznie, és a kiírt szabadsága idején is az ügyfelek kérelmére eljár az alperes érdekében. A túlóráit, készenléteit az alperes megfelelően nem díjazta. A másik projektvezető munkatárstól eltérően jutalomban nem részesült, illetve étkezési hozzájárulást nem kapott annak ellenére, hogy az alperes ezeket a többi munkavállalójának megfizette. Sérelmezte, hogy a felmerült költségeit sem térítette meg maradéktalanul a munkáltató.

A Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.M.386/2010/40. számú ítéletével megállapította, hogy az alperes jogellenesen szüntette meg a felperes munkaviszonyát, ezért kötelezte 1.467.724 forint és ennek kamata, továbbá levonásmentesen 553.004 forint megfizetésére. Kötelezte az alperest bruttó 848.781 forint és ennek kamata, valamint 26.000 forint költségtérítés és 76.000 forint étkezési hozzájárulás viselésére. A bíróság ezt meghaladóan a keresetet elutasította rögzítve, hogy a felek költségeiket maguk viselik, míg az alperes illeték fizetésére köteles.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kifejtette, hogy a szerződés-módosítás mögött a munkakörülményekben bekövetkező kétségtelen változás mellett kirajzolódott az ügyvezető és a felperes közötti ellentét. T.T. ügyvezető a kommunikációs problémák miatt ajánlotta fel a felperesnek a munkaszerződés módosítását. Nyilatkozata szerint döntenie kellett, hogy felmond a felperesnek, vagy „kiköt egy időszakot, határozott idejűvé módosítják a szerződését”.

A felperes a meglévő és általa sem vitatott kommunikációs problémák ellenére tagadta, hogy a jogviszonya határozott idejűvé történő alakítását maga is kívánta. Nem a felperes által ellátandó feladatok „üresedtek ki”, illetve váltak záros határidőn belül teljesíthetővé, hanem a munkáltatói jogkörgyakorló bizonyos időt kívánt szabni a helyzet tisztázása érdekében.

A munkajogviszony ilyen alapokra helyezett határozott idejűvé módosítása azonban nem felel meg az Mt. 3. § (1) bekezdése, valamint a 4. §-a elvi követelményeinek, a jóhiszeműség és tisztesség elvének, a rendeltetésszerű joggyakorlásnak. Minderre tekintettel a bíróság a 2009. december 29-ei szerződés-módosítást érvénytelennek, a felperes jogviszonyát határozatlan idejűnek tekintette. Mindebből következően rögzítette, hogy a jogviszony 2010. májusi, az Mt. 88. § (2) bekezdésére alapított megszüntetése jogellenesnek minősül.

A felperes keresetveszteségét bruttó 1.467.244 forintban találta megállapíthatónak, míg az átalánykártérítést 4 havi átlagkereset

összegében jelölte meg, összesen 553.004 forintban. Rögzítette, hogy a felek „közteher optimalizáló” megoldása az adójogszabályokkal nem állt összhangban, a felperes adminisztrációs terhei az alperesre át nem háríthatók.

A felperes a 2010. január 1. és augusztus 31. közötti időszakban bruttó 1.106.008 forintba tarthatott igényt a felek közötti külön megállapodás alapján.

A felperes által nem vitatottan a január-áprilisi járandóságát, annak nettó összegét megkapta, az alperes kifizette részére ezen felül a május, június, július, és augusztus hónapok bruttó személyi alapbérét, az összesen bruttó 200.000 forintot. Szabadságmegváltás fejében ezen túlmenően 21.429 forintot is teljesített. A felperes a tárgydőszakban bruttó 774.433 forintot kapott, különbözetként bruttó 331.575 forintot illeti meg.

Az elsőfokú bíróság nem találta megállapíthatónak, hogy a felperes eltérő díjazásban részesült mint az ugyancsak projektvezetői feladatokat ellátó S.E., figyelemmel az általuk ellátott feladatok különbözőségére is.

A bíróság tanúvallomások alapján megállapította, hogy a felperes 2009. évben hetente legalább két hétközi, és egy hétvégi túlórárt teljesített, míg a 2010. évre vonatkozóan ezen igényt megalapozatlannak találta.

Az ítélet szerint az alperes üzemanyagköltséget és autógumi csere költségét is köteles megtéríteni.

A bíróság elutasította a felperesnek a know how díj iránti igényét, valamint a szabadságmegváltás iránti követelést.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen mind a felperes, mind az alperes fellebbezést terjesztett elő.

A Székesfehérvári Törvényszék 3.Mf.21.904/2013/4. számú részítéletével az elsőfokú ítélet fellebbezett részét részben megváltoztatta, és az alperes által a felperesnek levonásokkal terhelten fizetendő összegeket 2.817.340 forintban és annak kamatában határozta meg. Az átalánytérítés mértékét 694.060 forintban jelölte meg, míg az államnak járó illetéket is felemelte. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek elsőfokú perköltséget, a nettó 435.599 forint költségtérítés bérkiegészítés címén előterjesztett keresetet elutasító rendelkezést hatályon kívül helyezte, és ebben a körben az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Kimondta, hogy a felek az elbírált igények tekintetében a másodfokú költségeiket maguk viselik, a hatályon kívül helyezett rendelkezés tekintetében a másodfokú perköltséget pedig megállapította. Kötelezte az alperest fellebbezési illeték viselésére azzal, hogy a meg nem térült fellebbezési és kereseti illeték az állam terhén marad.

A jogerős részítélet szerint azt a felek maguk sem vitatták, hogy az ügyvezető és a felperes között feszült munkakapcsolat alakult ki, kommunikációs problémák jelentkeztek, a kialakult helyzetet rendezni kellett. A jó munkahelyi légkör biztosítása érdekében a

felperes otthonában végezhetette a munkáját, telefonon, elektronikus úton tartotta a kapcsolatot a munkatársaival, az irodába csak eseti jelleggel ment be. Új munkafeladatokat is kapott, a T. diákmunka irányítása helyett a C.H. Kft-nél a kölcsönözött munkaerővel kapcsolatos szervezési feladatokat látta el, ami kevesebb munkával járt, így azt részmunkaidőben is el tudta végezni alacsonyabb bérért.

A módosítás a felperes magánéleti terveivel nem volt összeegyeztethető, ezért valószínűtlen, hogy azt maga ajánlotta. Ez a helyzet ugyanakkor még mindig kedvezőbb volt, mintha munka nélkül marad, így az új szerződést aláírta, munkafeladatait annak megfelelően teljesítette. Azt azonban, hogy a megállapodás az akaratával minden tekintetben nem egyezett meg, egyértelműen bizonyítja, hogy a szerződés aláírása után azonnal kezdeményezte annak módosítását. Így kötött a versenytilalmi megállapodás, és született meg az az ügyvezetői nyilatkozat, amellyel a munkáltató garantálta számára a havi nettó 100.000 forint munkabért. A szerződés határozott idejűvé alakítása ellen a felperes azonnal nem tiltakozott, hiszen a munkaviszonya élt, nem számított a jogviszony határozott idő lejártá előtti felszámolására, és reménykedett a feltételek újratárgyalásában.

A jogviszony határozott időtartama, és erre hivatkozással történt megszüntetése miatt a munkáltatói intézkedés indoka nem vizsgálható, ez viszont megfosztja a felperest annak lehetőségétől, hogy a munkáltatói döntés valóságát, és okszerűségét a bíróság előtt vitassa.

A munkaviszony speciális alá-fölérendeltségi jellegű, amelyben a munkavállaló kiszolgáltatottabb helyzetbe kerülhet, ezért a munkáltatóval szemben szigorúbb szabályok, alapvető követelmények érvényesülnek. Az a helyzet, amit az alperes a jogviszony határozott idejűvé alakításával teremtett, nem felel meg a jóhiszeműség, a tisztesség elvének, sérti a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét. A felek a munkabér kikötésre vonatkozó érvénytelenséget utóbb a versenytilalmi megállapodással és az ügyvezető nyilatkozatával orvosolták, így 2010. január 1-jétől a felperes munkabére nettó 100.000 forint, vagyis bruttó 138.251 forintnak megfelelő összeg lett. A jogviszonyt határozott idejűvé alakító rendelkezés érvénytelensége azzal a következménnyel járt, hogy a felek közötti munkaviszony az eredeti szerződésnek megfelelően határozatlan idejű maradt, amit az alperes az Mt. 88. § (2) bekezdése alapján nem szüntethetett volna meg, ezért a jogviszony felszámolására irányuló munkáltatói intézkedés jogellenes.

A másodfokú bíróság döntése szerint a fellebbezési eljárásban már nem volt vitatott, hogy 2009-ben a felperes javára 320.387 forint túlóra pótlékot, és 196.819 forint készenléti díjat, összesen 517.206 forintot kellett volna kifizetni. Ennek egy hónapra eső összege 47.019 forint. Ezen összeggel számolva kellett meghatározni a felperes átlagkeresetét, ami 173.515 forint.

A másodfokú bíróság ennek megfelelően számolta át a felperest megillető járandóságok mértékét a fellebbezéssel nem támadott rendelkezéseket nem érintve.

Az alperes felülvizsgálati kérelme az elsőfokú bíróság ítélete, és a másodfokú bíróság részítélete hatályon kívül helyezésére, és a kereset elutasítására irányult a felperes perköltség fizetésre kötelezése mellett.

A felülvizsgálati érvelés szerint a munkaviszony megszüntetése önmagában nem volt jogellenes, azt sem a munkaügyi bíróság, sem pedig a másodfokú bíróság nem is vizsgálta, és nem is állította, csupán az alapul szolgáló jogviszony érvénytelenségére hivatkozva vonták le a megszüntetés jogellenességére vonatkozó következtetésüket. Az érvénytelen megállapodásnak nem az a jogi következménye, hogy annak megszüntetése jogellenessé válik. Az Mt. 10. § (1) bekezdése rendelkezik az érvénytelen megállapodás jogkövetkezményeiről. Az érvénytelen megállapodás alapján létrejött jogviszonyt a munkáltató köteles azonnali hatállyal felszámolni. Az állandó bírói gyakorlat szerint az érvénytelen megállapodások egyébként nem érvénytelen módon történő megszüntetése is az érvénytelen megállapodás azonnali hatályú felszámolásaként, nem pedig a munkaviszony jogellenes megszüntetéseként értékelendő. Ezért nincs helye az Mt. 100. §-ában foglalt jogkövetkezmények alkalmazásának. Az első- és a másodfokú bíróság döntése jogszabályba ütközik.

A felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős részítélet felülvizsgálattal nem támadott rendelkezéseinek érintetlenül hagyása mellett annak hatályban történő fenntartását kérte az alperes perköltség fizetésre kötelezése mellett áfával növelt összegben.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatta felül a Pp. 275. §-ának (2) bekezdése szerint.

A felülvizsgálati kérelem önálló jogorvoslati kérelem. Ebben a törvény értelmében pontosan meg kell jelölni azt a határozatot, amely ellen a felülvizsgálati kérelem irányul, azt, hogy a fél milyen tartalmú határozat meghozatalát kívánja, továbbá elő kell adni - a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése mellett -, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja [Pp. 272. § (2) bekezdés]. Ebből következően nem felel meg a törvénynek, ha a felülvizsgálati érvelés konkrét jogszabálysértést nem jelöl meg. Ezért a Kúria a felülvizsgálati kérelemnek csak azon részét bírálhatta el, amelyek a jogszabályoknak megfelelnek (BH.1995.99/2.). Így vizsgálódási körébe csak a jogszabálysértés megjelölésével alátámasztott előadást, vagyis az Mt. 10. § (1) bekezdése, és a 100. § rendelkezéseinek megsértését vonhatta.

Az alperes a felülvizsgálati kérelmében a munkaszerződés-módosítás

érvénytelenségének megállapítását már nem kérte, kizárólag a jogkövetkezmények téves alkalmazását sérelmezte utalva az Mt. 10. § (1) bekezdésére.

Ebből következően pedig a munkaszerződés határozott időre történő módosítása körében az érvénytelenség már nem képezte vita tárgyát. Az érvénytelen kikötés helyébe azonban - a felülvizsgálati érveléssel ellentétben - a határozatlan időre vonatkozó szerződéses megállapodás lépett, mint érvényes kikötés. Az így fennálló jogviszony pedig az érvénytelenség okán nem volt felszámolandó.

Az eljáró bíróságok helyesen fejtették ki, hogy a határozatlan idejű munkaviszony megszüntetése az Mt. 88. § (2) bekezdésére hivatkozással jogsértő volt, a jogellenes megszüntetés következményeként pedig az Mt. 100. §-ának rendelkezései alkalmazandóak. Az eljáró bíróságok ezt jogszabálysértés nélkül fejtették ki.

A fentiek alapján a Kúria a jogerős részítéletet felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részében nem érintette, egyebekben hatályában fenntartotta a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján.

Az alperes perköltség fizetési kötelezettsége a Pp. 78. §-ának (1) bekezdésén alapul, míg felülvizsgálati illetéket az adott ügyben irányadó 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján kell fizetnie.

Budapest, 2015. március 18.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

Nné

tisztviselő